शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास
(ईएसबीसी) प्रवर्गाकरिता आरक्षणाच्या
तरतुदीनुसार सरळसेवा भरतीसाठी
सुधारित बिंदुनामावली विहित करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
मादाम कामा मार्ग,हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई -४०० ०३२.
शासन निर्णय क्रमांक बीसीसी २०१३/प्र.क्र.३५४/भाग-२/२०१३ /१६-ब
दिनांक : २४ जुलै, २०१४.

वाचा:-

१. सन २०१४ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक १३, दिनांक ९ जुलै, २०१४. महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गाकरिता (राज्यातील शैक्षणिक संस्थांमधील जागांच्या प्रवेशाचे आणि राज्याच्या नियंत्रणाखालील लोकसेवांमधील नियुक्त्यांचे किंवा पदांचे) आरक्षण अध्यादेश, २०१४.
२. शासन निर्णय सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग क्र.सीबीसी-१०/२०१३/प्र.क्र.३५/मावक, दि.१५ जुलै,२०१४.
३. महाराष्ट्र राज्य लोकसेवा (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, निरधिसूचीत जमाती (विमुक्त जाती), भटक्या जमाती , विशेष मागास प्रवर्ग आणि इतर मागासवर्ग यांच्यासाठी आरक्षण) अधिनियम,२००१.
४. शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग क्र. बीसीसी १०९७/प्र.क्र.२/९७/१६-ब, दि. २९.३.१९९७.

प्रस्तावना :-

उपरोक्त संदर्भाधीन क्रमांक १ येथे नमूद केलेल्या महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गाकरिता (राज्यातील शैक्षणिक संस्थांमधील जागांच्या प्रवेशाचे आणि राज्याच्या नियंत्रणाखालील लोकसेवांमधील नियुक्त्यांचे किंवा पदांचे) आरक्षण अध्यादेश २०१४ **(सन २०१४ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्र.१३)** अन्वये **"शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग"** निर्माण करण्यात आला आहे, सदर अध्यादेशातील कलम ४ (१) नुसार या प्रवर्गास सरळसेवेच्या पदभरतीमध्ये १६ टक्के आरक्षण विहित करण्यात आले आहे.

उक्त अध्यादेशातील कलम ४ (१) नुसार व सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या संदर्भाधीन क्रमांक २ येथील दिनांक १५ जुलै, २०१४ च्या शासन निर्णयानुसार शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्गासाठी १६ टक्के आरक्षणास अनुसरून, शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.बीसीसी १०९७/प्र.क्र.२/९७/१६-ब, दि. २९.३.१९९७ च्या शासन निर्णयान्वये विहित केलेल्या बिंदुनामावलीमध्ये सरळसेवा भरतीच्या पदांसंदर्भात उक्त अध्यादेशातील कलम ८ (१) नुसार सुधारणा करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. याबाबत शासन खालील प्रमाणे आदेश देत आहे.

<u>शासन निर्णय :-</u> शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्गासाठी (ईएसबीसी) संदर्भाधीन क्रमांक १ येथील अध्यादेशानुसार १६ टक्के आरक्षण लागू करण्याची तरतूद करण्यात आली आहे.

उपरोक्त संदर्भाधीन क्र.२ येथील सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या दि.१५ जुलै,२०१४ च्या शासन निर्णयान्वये, राज्यात शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास समाजासाठी भारतीय राज्य घटनेच्या कलम १५(४), १५(५), १६(४) व ४६ नुसार शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग (शै.सा.मा.प्र.) (Educationally and Socially Backward Category) (E.S.B.C.) असा नवीन प्रवर्ग तयार करण्यात आल्याचे व या प्रवर्गात मराठा समाजाचा समावेश करण्यात आल्याचे आदेश निर्गमित केले आहेत. त्याअनुषंगाने शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (शै.सा.मा.प्र.) (Educationally and Socially Backward Category) (E.S.B.C.) प्रवर्गासाठी, राज्याच्या लोकसेवांमधील शासकीय / निमशासकीय सेवेत सरळसेवा भरतीच्या पदांमध्ये १६ टक्के आरक्षण विहित करण्यात येत आहे. त्यानुसार शासन निर्णय सामान्य प्रशासन विभाग क्र.बीसीसी १०९७/प्र.क्र.२/९७/१६-ब दि.२९.३.१९९७ अन्वये विहित करण्यात आलेली बिंदुनामावली सुधारित करण्यात येत आहे.

२. संदर्भाधीन क्रमांक १ येथील,दिनांक ९ जुलै, २०१४ चा अध्यादेश प्रसिध्द झाल्याच्या दिनांकापासून, शासकीय / निमशासकीय सेवेतील सरळसेवा भरतीसंदर्भात सोबतच्या **परिशिष्ट-अ** नुसार विहित करण्यात येत असलेल्या सुधारित बिंदुनामावलीचा अवलंब करण्यात यावा.

३. गुणवत्तेवर नियुक्त झालेल्या शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गातील कर्मचा-यांची संबंधित प्रवर्गाच्या आरक्षित पदावर गणना करण्यात येऊ नये. त्यांची नियुक्ती संबंधित आरक्षण बिंदुवर दर्शवू नये. त्यांची नोंद खुल्या प्रवर्गातील बिंदुवर दर्शविण्यात यावी.

४. शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्गासाठी (ईएसबीसी) सरळसेवेने भरण्यात येणारी १६ टक्के आरक्षणाची पदे दिनांक ९ जुलै, २०१४ पासून भरणे आवश्यक आहे. त्यामुळे संवर्गामध्ये दिनांक ९ जुलै २०१४ रोजी रिक्त असणारी पदे व त्यानंतर सरळसेवेच्या कोटयातील रिक्त होणारी पदे विचारात घेऊन चालू भरती वर्षात तसेच त्यापुढील भरती वर्षांकरिता शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) या प्रवर्गाकरीता आरक्षणाची गणना करतांना ,सोबत जोडलेल्या **परिशिष्ट-ब** मध्ये नमूद केलेल्या कार्यपध्दतीचा अवलंब करण्यात यावा.

५. संदर्भीय सन २०१४ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक १३ मधील कलम १८ (१) नुसार, या अध्यादेशाच्या प्रारंभापूर्वी म्हणजेच दिनांक ९ जुलै, २०१४ पूर्वीच सरळसेवा भरतीमधील निवड प्रक्रिया सुरू झाली असेल,

अशा प्रकरणांना या अध्यादेशाच्या तरतुदी लागू होणार नाहीत. अशा प्रकरणांच्या बाबतीत, सदर अध्यादेशाच्या प्रारंभापूर्वी जे शासकीय आदेश लागू होते आणि आरक्षण अधिनियम,२००१ मधील ज्या तरतुदी लागू होत्या, त्यानुसार कार्यवाही करण्यात यावी.

६. दि.९ जुलै २०१४ पूर्वी ज्या प्रकरणी सरळसेवा भरतीच्या प्रक्रियेची कार्यवाही पूर्ण झालेली आहे, त्याचे पुनर्विलोकन करण्याची आवश्यकता नाही. यापुढे सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांनी सरळसेवा भरतीसाठी सोबत जोडलेल्या **परिशिष्ट-अ** नुसार सुधारित बिंदुनामावलीचा अवलंब करावा. पूर्वीपासून आरक्षण लागू असलेल्या मागासप्रवर्गांचा अनुशेष असल्यास तो सरळसेवा भरतीच्यावेळी विचारात घेण्यात यावा.

७. सदर शासन निर्णय राज्यातील सर्व शासकीय, निमशासकीय कार्यालये, सेवामंडळे, महानगरपालिका, नगरपालिका, शैक्षणिक संस्था,स्थानिक स्वराज्य संस्था, जिल्हा परिषदा, महामंडळे,शासकीय अनुदान प्राप्त संस्था,विद्यापीठे,सहकारी संस्था , शासकीय उपक्रम व शासनाच्या अधिपत्त्याखालील किंवा शासनाने अनुदान दिलेली मंडळे इत्यादींना लागू राहील. याबाबत सर्व प्रशासकीय विभागांनी त्यांच्या अधिनस्त असलेल्या सर्व क्षेत्रिय कार्यालयांना/आस्थापनांना योग्य ते आदेश निर्गमित करावेत.

८. सरळसेवेव्दारे करण्यात येणाऱ्या नियुक्त्यांबाबत, वरील प्रमाणे बिंदुनामावलीचा अवलंब करताना, सोबत जोडलेल्या **परिशिष्ट-ब** मध्ये नमूद करण्यात आलेल्या सूचनांचे पालन करण्यात यावे.

हे आदेश दिनांक ९ जुलै, २०१४ पासून अंमलात येतील.

सदरहू शासन निर्णय शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक २०१४०७२४१७२४५५४७०७ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

Pramod Tryambakrao Nalawade

Digitally signed by Pramod Tryambakrao Nalawade
DN: c=IN, o=All India Services, ou=IAS, postalCode=110001, st=New Delhi, cn=Pramod Tryambakrao Nalawade
Date: 2014.07.24 19:08:14 +05'30'

(प्रमोद त्र्यं. नलावडे)
सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

१. राज्यपाल यांचे सचिव,
२. मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
३. उपमुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
४. सर्व मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
५. मा. विरोधी पक्षनेता,विधानपरिषद

६. मा. विरोधी पक्षनेता,विधानसभा
७. सर्व विधानसभा सदस्य/विधानपरिषद सदस्य
८. मुख्य सचिव,महाराष्ट्र राज्य.
९. अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग,
१०. प्रधान सचिव,महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय(विधानसभा)
११. प्रधान सचिव,महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय(विधानपरिषद)
१२. सर्व विभागीय आयुक्त,
१३. सर्व जिल्हाधिकारी,
१४. सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
१५. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मुळ शाखा, मुंबई,
१६. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई,
१७. प्रबंधक, लोकायुक्त आणि उपलोकायुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई,
१८. प्रबंधक,महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण,मुंबई,नागपूर,औरंगाबाद,
१९. सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
२०. सचिव,राज्य निवडणूक आयोग,
२१. सचिव,राज्य माहिती आयोग,
२२. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई,
२३. राज्यातील सर्व महामंडळे आणि उपक्रम यांचे व्यवस्थापकीय संचालक,
२४. सर्व महानगरपालिकांचे आयुक्त,
२५. सर्व मुख्याधिकारी, नगरपरिषदा/नगरपालिका,
२६. संचालक, समाजकल्याण, पुणे,
२७. आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक,
२८. संचालक, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे,
२९. संचालक, सेवायोजन, मुंबई,
३०. महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२ (लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई/नागपूर,
३१. महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२ (लेखा परीक्षा), मुंबई/नागपूर,
३२. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
३३. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
३४. सर्व मंत्रालयीन विभागांच्या अधिपत्याखालील विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख,
३५. सर्व मंत्रालयीन विभाग, त्यांना विनंती करण्यात येते की, त्यांच्या अधिपत्त्याखालील सर्व विभाग प्रमुख/ कार्यालय प्रमुख यांना सदर शासन निर्णयाची प्रत,त्यांच्या स्तरावरुन स्वतंत्रपणे पाठवून कार्यवाही करण्याच्या सूचना देण्यात याव्यात.
३६. ग्रंथपाल, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन मुंबई
३७. सर्व मान्यता प्राप्त राजकीय पक्षांची मध्यवर्ती कार्यालये,महाराष्ट्र राज्य,
३८. निवड नस्ती, कार्यासन १६-ब.

परिशिष्ट-अ

सरळसेवा भरतीसाठी १०० बिंदुनामावली

बिंदु क्र.	प्रवर्ग	बिंदु क्र	प्रवर्ग	बिंदु क्र	प्रवर्ग
१	अनुसूचित जाती	३५	इतर मागास वर्ग	६९	इतर मागास वर्ग
२	अनुसूचित जमाती	३६	**शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग**	७०	खुला
३	विमुक्त जाती (अ)	३७	अनुसूचित जाती	७१	अनुसूचित जमाती
४	भटक्या जमाती (ब)	३८	**विशेष मागास प्रवर्ग-अ**	७२	**शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग**
५	इतर मागास वर्ग	३९	इतर मागास वर्ग	७३	अनुसूचित जाती
६	**शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग**	४०	खुला	७४	खुला
७	भटक्या जमाती (क)	४१	विमुक्त जाती (अ)	७५	इतर मागास वर्ग
८	खुला	४२	**शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग**	७६	**विशेष मागास प्रवर्ग-अ**
९	इतर मागास वर्ग	४३	अनुसूचित जाती	७७	भटक्या जमाती (ड)
१०	खुला	४४	खुला	७८	**शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग**
११	भटक्या जमाती (ड)	४५	इतर मागास वर्ग	७९	इतर मागास वर्ग
१२	अनुसूचित जाती	४६	खुला	८०	खुला
१३	**शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग**	४७	भटक्या जमाती (ब)	८१	अनुसूचित जाती
१४	खुला	४८	**शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग**	८२	खुला
१५	विशेष मागास प्रवर्ग	४९	इतर मागास वर्ग	८३	विमुक्त जाती (अ)
१६	**विशेष मागास प्रवर्ग-अ**	५०	खुला	८४	**शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग**
१७	इतर मागास वर्ग	५१	अनुसूचित जाती	८५	इतर मागास वर्ग
१८	**शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग**	५२	खुला	८६	खुला
१९	इतर मागास वर्ग	५३	अनुसूचित जमाती	८७	विशेष मागास प्रवर्ग
२०	खुला	५४	**शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग**	८८	खुला
२१	अनुसूचित जाती	५५	इतर मागास वर्ग	८९	इतर मागास वर्ग
२२	खुला	५६	**विशेष मागास प्रवर्ग-अ**	९०	**शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग**
२३	अनुसूचित जमाती	५७	भटक्या जमाती (क)	९१	अनुसूचित जाती
२४	**शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग**	५८	खुला	९२	खुला
२५	इतर मागास वर्ग	५९	इतर मागास वर्ग	९३	अनुसूचित जमाती
२६	खुला	६०	**शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग**	९४	**विशेष मागास प्रवर्ग-अ**
२७	अनुसूचित जाती	६१	अनुसूचित जाती	९५	इतर मागास वर्ग
२८	खुला	६२	खुला	९६	**शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग**
२९	इतर मागास वर्ग	६३	अनुसूचित जमाती	९७	अनुसूचित जाती
३०	**शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग**	६४	खुला	९८	खुला
३१	भटक्या जमाती (क)	६५	इतर मागास वर्ग	९९	भटक्या जमाती (ब)/(क)
३२	खुला	६६	**शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग**	१००	खुला
३३	अनुसूचित जमाती	६७	अनुसूचित जाती		
३४	खुला	६८	खुला		

प्रवर्गनिहाय आरक्षित बिंदु

अनुक्रमांक	प्रवर्ग	आरक्षणाची टक्केवारी	बिंदु क्रमांक	
१	अनुसूचित जाती	१३ %	१, १२, २१, २७, ३७, ४३, ५१, ६१, ६७, ७३, ८१, ९१, ९७	
२	अनुसूचित जमाती	७ %	२, २३, ३३, ५३, ६३, ७१, ९३	
३	विमुक्त जाती (अ)	३%	३, ४१, ८३,	
४	भटक्या जमाती (ब)	२.५%	४, ४७	९९(ब/क)
५	भटक्या जमाती (क)	३.५%	७, ३१, ५७,	
६	भटक्या जमाती (ड)	२%	११, ७७	
७	विशेष मागास प्रवर्ग	२%	१५, ८७	
८	इतर मागास प्रवर्ग	१९%	५, ९, १७, १९, २५, २९, ३५, ३९, ४५, ४९, ५५, ५९, ६५, ६९, ७५, ७९, ८५, ८९, ९५	
९	शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग	१६%	६, १३, १८, २४, ३०, ३६, ४२, ४८, ५४, ६०, ६६, ७२, ७८, ८४, ९०, ९६	
१०	विशेष मागास प्रवर्ग-अ	५%	१६,३८,५६,७६,९४	
११	खुला	२७%	८,१०, १४, २०, २२, २६, २८, ३२, ३४, ४०, ४४, ४६, ५०, ५२, ५८, ६२, ६४, ६८, ७०, ७४, ८०, ८२, ८६, ८८,९२, ९८, १००	

परिशिष्ट-ब

बिंदुनामावलीचा वापर करण्यासंबंधीच्या सूचना.

१) सरळसेवा भरतीच्या पदांसंदर्भात सन २०१४ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक १३ मधील तरतुदींस अनुसरुन सुधारित बिंदुनामावली तयार करताना या शासन निर्णयासोबत जोडलेल्या **परिशिष्ट-अ** नुसार विहित केलेली १०० बिंदुनामावली वापरण्यात यावी.

२) बिंदुनामावलीचा वापर करताना सेवा प्रवेश नियमातील तरतुदींनुसार संवर्गाच्या एकूण मंजूर पदसंख्येपैकी सरळसेवा कोट्यातील पदांची संख्या निश्चित करण्यात यावी.

३) दिनांक ९ जुलै २०१४ रोजी रिक्त असणारी पदे व त्यानंतर सरळसेवेच्या कोट्यातील रिक्त होणारी पदे विचारात घेवून चालू भरती वर्षात तसेच त्यापुढील भरती वर्षासाठी शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) या प्रवर्गाकरिता आरक्षणाची गणना करतांना खाली नमूद केलेल्या कार्यपध्दतीचा अवलंब करण्यात यावा.

अ) दिनांक ९ जुलै २०१४ रोजी संवर्गातील सरळसेवा कोट्यातील एकूण मंजूर पदसंख्येला (दि.९ जुलै,२०१४ पुर्वीचे अ.जा.-१३ %, अ.ज.७%, विजा-अ ३%, भ.ज.(ब)-२.५%, भ.ज.(क)-३.५%, भ.ज.(ड)-२%, विमाप्र-२% व इमाव-१९%) एकूण ५२ टक्के आरक्षण विचारात घेऊन आरक्षित पदांची गणना करावी.

आ) दिनांक ९ जुलै २०१४ रोजी वरील आरक्षणानुसार प्रवर्ग निहाय मागास प्रवर्गाची व खुल्या प्रवर्गाची किती पदे कार्यरत आहेत, याची गणना करावी.

इ) दिनांक ९ जुलै २०१४ रोजी संवर्गातील एकूण रिक्त पदांची संख्या विचारात घेऊन त्यामधून दिनांक ९ जुलै, २०१४ पूर्वीच्या मागास प्रवर्गाच्या रिक्त पदांची संख्या (दि.९ जुलै,२०१४ पुर्वीचे अ.जा, अ.ज, विजा-अ , भ.ज.(ब), भ.ज.(क), भ.ज.(ड), विमाप्र व इमाव) वजा करावी.

ई) दिनांक ९ जुलै २०१४ रोजी खुल्या प्रवर्गाची रिक्त पदे विचारात घेऊन त्यावर नव्याने आरक्षण लागू केलेल्या शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गासाठी १६% आरक्षणाची गणना करावी.

उदा. एखाद्या संवर्गात मंजूर पदसंख्या १०० आहे. दि.९ जुलै,२०१४ पर्यंत या संवर्गात ६७ पदे कार्यरत असुन ३३ पदे रिक्त आहेत. त्या संवर्गाचा प्रवर्गनिहाय तपशील खालील प्रमाणे आहे.

अ.क्र.	प्रवर्गाचे नाव	आरक्षण टक्केवारी	आरक्षण-टक्केवारी नुसार पदे	कार्यरत पदे	रिक्त पदे (४-५)
१	**२**	**३**	**४**	**५**	**६**
१	अनु. जाती	१३ %	१३	१०	३
२	अनु.जमाती	७ %	७	५	२
३	वि.जा. (अ)	३ %	३	२	१
४	भ.ज.(ब)	२.५ %	३	१	२
५	भ.ज.(क)	३.५%	३	२	१
६	भ.ज.(ड)	२ %	२	१	१
७	वि.मा.प्र.	२ %	२	१	१
८	इ.मा.व.	१९%	१९	१५	४
९	खुला	४८ %	४८	३०	१८
१०	**एकूण**	**१००%**	**१००**	६७	३३

वरील तक्त्याचे अवलोकन केले असता ३३ रिक्त पदांपैकी खुल्या प्रवर्गाची १८ पदे रिक्त आहेत.

A) **पहिले भरती वर्ष**-अशा प्रकारे खुल्या प्रवर्गातील एकूण रिक्त पदांच्या १६ % प्रमाणे येणारी पदे ही नव्याने आरक्षण लागू केलेल्या शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गासाठी आरक्षित असतील. म्हणजेच १८ च्या १६ %=२.८८ म्हणजेच पूर्णांकात एकूण ३ पदे शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गासाठी पहिल्या भरतीवर्षासाठी आरक्षित असतील.

B) **दुसरे भरती वर्ष**-दुस-या भरती वर्षात, खुल्या प्रवर्गात २० रिक्त पदे उपलब्ध झाली असे समजल्यास, दुस-या भरती वर्षी शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गासाठी रिक्ततेची गणना करतांना खुल्या प्रवर्गात आलेल्या रिक्त पदांच्या संख्येत मागील भरतीवर्षामधील खुल्या प्रवर्गातील आलेली रिक्त पदांची संख्या मिळवून (म्हणजेच २०+१८=३८) येणाऱ्या एकूण रिक्त ३८ पदांच्या १६% प्रमाणे येणारी पदे ६.०८ म्हणजेच पूर्णांकांत ६ पदे, शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गासाठी आरक्षीत राहतील. असे करत असताना, मागील भरतीवर्षी शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गासाठी आरक्षित केलेल्या पदांपैकी भरलेली व त्यापैकी सद्यस्थितीत कार्यरत पदे वजा करून उर्वरित पदांची भरती करावी. म्हणजेच सदर उदाहरणानुसार मागील भरतीवर्षी शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गासाठी आरक्षित ३ पदांपैकी २ पदे भरली असतील व सद्यस्थितीत सदरची २ पदे कार्यरत असतील तर दुस-या भरती वर्षासाठी आरक्षित ६ पदांपैकी ४ पदांची (६-२) भरती करावी.

C) **तिसरे भरती वर्ष**-त्यानंतरच्या तिस-या भरती वर्षात ३२ पदे रिक्त झाली असे समजल्यास, तिस-या भरती वर्षी शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गासाठी रिक्ततेची गणना करतांना खुल्या प्रवर्गात आलेल्या रिक्त पदांच्या संख्येत मागील भरतीवर्षांमधील खुल्या प्रवर्गातील आलेली रिक्त पदांची संख्या मिळवून (म्हणजेच ३२+२०+१८=७०) येणाऱ्या एकूण ७० रिक्त पदांच्या १६% प्रमाणे येणारी पदे ११.२ म्हणजेच पूर्णांकांत ११ पदे शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गासाठी आरक्षीत राहतील. असे करत असताना, मागील भरतीवर्षी शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गासाठी आरक्षित केलेल्या पदांपैकी भरलेली व त्यापैकी सद्यस्थितीत कार्यरत पदे वजा करून उर्वरित पदांची भरती करावी. म्हणजेच सदर उदाहरणानुसार मागील भरतीवर्षाअखेर शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गासाठी आरक्षित ६ पदांपैकी ५ पदे भरली असतील व सद्यस्थितीत सदरची ५ पदे कार्यरत असतील तर तिस-या भरती वर्षासाठी आरक्षित ११ पदांपैकी ६ पदांची (११-५) भरती करावी.

D) **चौथे भरती वर्ष**- त्यानंतरच्या चौथ्या भरती वर्षात ३० पदे रिक्त झाली असे असे समजल्यास, चौथ्या भरती वर्षी शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गासाठी रिक्ततेची गणना करतांना खुल्या प्रवर्गात आलेल्या रिक्त पदांच्या संख्येत मागील भरतीवर्षांमधील खुल्या प्रवर्गातील आलेली रिक्त पदांची संख्या मिळवून (म्हणजेच ३०+३२+२०+१८=१००) येणाऱ्या एकूण रिक्त १०० पदांच्या १६% प्रमाणे येणारी पूर्णांकांत १६ पदे शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गासाठी आरक्षित राहतील. असे करत असताना, मागील भरतीवर्षांमध्ये शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गासाठी आरक्षित केलेल्या पदांपैकी भरलेली व त्यापैकी सद्यस्थितीत कार्यरत पदे वजा करून उर्वरित पदांची भरती करावी. म्हणजेच सदर उदाहरणानुसार मागील भरतीवर्षाअखेर शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गासाठी आरक्षित ११ पदांपैकी ११ पदे भरली असतील व सद्यस्थितीत सदरची ११ पदे कार्यरत असतील तर चौथ्या भरती वर्षासाठी आरक्षित १६ पदांपैकी ५ पदांची (१६-११) भरती करावी.

४) वरील प्रमाणे आरक्षण गणनेची कार्यवाही जो पर्यंत शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गासाठी अनुज्ञेय १६ टक्के आरक्षणानुसार पर्याप्त आरक्षित पदे उपलब्ध होत नाहीत, तो पर्यंत चालू ठेवावी. शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गासाठी १६ टक्के आरक्षणानुसार पर्याप्त आरक्षित पदे प्राप्त झाल्यानंतर मात्र प्रत्येक प्रवर्गनिहाय अनुज्ञेय टक्केवारीनुसार त्या-त्या प्रवर्गाची पदे भरण्यात यावीत.

पद भरती केलेल्या शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गातील उमेदवारांची बिंदुनामावलीत बिंदु क्रमांक ६ पासून नोंद प्रारंभ करून यानुसार त्यापुढे सदर प्रवर्गासाठीच्या बिंदुवर नोंद करावी.

५) सुधारित बिंदुनामावली तयार करताना सध्या असलेली संवर्गातील सरळसेवा कोटयातील पदसंख्या लक्षात घेऊन आरक्षण बिंदु निश्चित करण्यात यावेत. भविष्यात संवर्ग संख्येत वाढ झाल्यास, अथवा घट झाल्यास, संबंधित वर्षाची बिंदुनामावली तयार करताना सरळसेवा कोट्यातील पदसंख्येनुसार आरक्षित बिंदुंची संख्या त्या प्रमाणात जास्त अथवा कमी करण्यात यावी.

६) सर्व मंत्रालयीन विभाग प्रमुखांनी ,त्यांच्या अधिनस्त सर्व आस्थापनांना वरील विविध संवर्गाच्याबाबतीत यानुसार योग्य ती कार्यवाही तातडीने करण्याच्या सूचना द्याव्यात.प्रत्येक संवर्गाबाबत वरील मार्गदर्शक सूचनांनुसार केलेल्या कार्यवाहीचा आढावा घ्यावा व योग्य त्या प्रकारे कार्यवाही करण्यात आलेली आहे याची खातरजमा करण्यात यावी.

७) सध्या आरक्षणासंदर्भात अस्तित्वात असलेले विविध शासन आदेश वरील प्रमाणे सुधारण्यात आले असल्याचे गृहित धरण्यात यावे.

****